

Lunchwebinar – Wilsbekwaamheid bij dementie

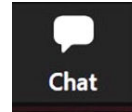
26 september 2023

12.00 – 13.00 uur

Zoom handleiding

Mocht je een technische vraag hebben, dan kun je deze stellen in de chatfunctie.

We nodigen je van harte uit om inhoudelijke vragen te stellen.
Dit kan via de Q&A functie.

Je kunt een vraag van iemand anders die jij ook interessant vindt een duimpje geven, dan komt deze hoger in de lijst te staan.

Let op! We reageren niet op 'Raise Hand'.

Wilsbekwaamheid bij dementie

26 september 2023

Dr. Saskia Teunisse

klinisch psycholoog & klinisch neuropsycholoog
GERION AmsterdamUMC
Centrum voor Wilsbekwaamheidsvragen

*Webinar serie Sectie Ouderenpsychologie
Nederlands Instituut voor Psychologen*

Hoe het begon...

- Verwijzing huisarts
- 74-jarige man met beginnende dementie
- Enkele maanden geleden gehuwd met buitenlandse jonge vrouw met kind
- Zoon: wilsbekwaam besluit?

Mijn reacties..

- Hoort deze vraag wel thuis in ons team?
- Ben ik de aangewezen professional?
- Hoe start je gesprek over onderzoek met deze vraag?
- Hoe onderzoek je wilsbekwame besluitvorming?
- Hoe kan een NPO hieraan bijdragen?
- En wat als de betreffende beslissing in het verleden heeft plaatsgevonden?

Sindsdien..

- O.a. Diesfeldt & Teunisse ‘Wilsbekwaamheid’, in Handboek Ouderenpsychologie (2006; 2017)
- Handreiking NVVA (2008)
- Centrum Wilsbekwaamheidsvragen AmsterdamUMC locatie VUmc (2016)
- Onderwijs en lezingen
- Handreiking ‘Beslisvaardigheid en wilsbekwaamheid’ SKILZ (laatste fase)

Wilsbekwaamheid & ouderenzorg?

- Toename aandoeningen die besluitvorming kunnen aantasten: dementie, beroerte, ziekte van Parkinson, delier, depressie, angst
- Fase van complexe beslissingen
- Afhankelijkheid

Fetherstonhaugh e.a. (2013)

“Being central to decision making means I am still here!”

(oudere met dementie)

Wilsbekwaamheid

- Zorgerelateerde beslissingen
- Persoonlijke beslissingen
- Bij kwetsbare personen
- Balans tussen:

Autonomie &
zelfbeschikking

Ondersteuning
& bescherming

Wilsbekwaamheid

Het vermogen om de eigen belangen redelijk te waarderen met betrekking tot de beslissing die aan de orde is

- Normatief karakter
- Niet gebaseerd op feiten

Complex begrip

- Geen 'alles-of-niets'
 - Specifieke beslissing
 - Specifiek moment in tijd
 - Specifieke context
-
- Betreft *proces* van beslissen (d.w.z. de beslisvaardigheid), niet de uitkomst van beslissen

Cognitieve criteria (o.a. KNMG)

1. Kenbaar maken van een keuze
2. Begrijpen van relevante informatie
3. Beseffen en waarderen van de betekenis van de informatie voor de eigen situatie
4. Logisch redeneren en betrekken van informatie in het overwegen van opties

Meten cognitieve beslisvaardigheid

- Gestandaardiseerde, hypothetische vignettes
- Onderzoek bij allerlei aandoeningen en specifieke cognitieve stoornissen
- Vellinga e.a. 2005: kwaliteit beslisvaardigheid in alledaagse situatie *significant beter* dan beslisvaardigheid in hypothetische situatie

Meten cognitieve beslisvaardigheid

- Beoordeel daarom beslisvaardigheid t.a.v. de actuele en reële beslissing
- MacCAT: semi-gestruktuureerd interview
- Andere ontwikkelingen van invloed ...

Bredere benadering...

- Minder rationeel
 - Emoties
 - Waarden
 - Context
-
- Richtlijn BPS (2019)
 - Richtlijn NVO, NIP en Stichting Philadelphia Zorg (2020)
 - Huidige handreiking SKILZ

VN-verdrag inzake rechten van personen met een handicap (2006)

- Mensenrechten van mensen met een beperking te bevorderen, te beschermen en te waarborgen
- Mensen met lichamelijke, zintuigelijke en verstandelijke beperkingen, psychische aandoeningen en chronische ziekten

Advies College voor de Rechten van de mens (2013)

Gelijkheid voor de wet:

- Het ondersteunen van mensen met een beperking op een bepaald terrein waar zij niet zelfstandig in staat zijn een beslissing te nemen
- Beslissen door een ander alleen onder strikte voorwaarden

In 2016 geratificeerd door Nederland

- Gevolgen voor ouderenzorg
- Ondersteun beslissen!
- *Hoe?*

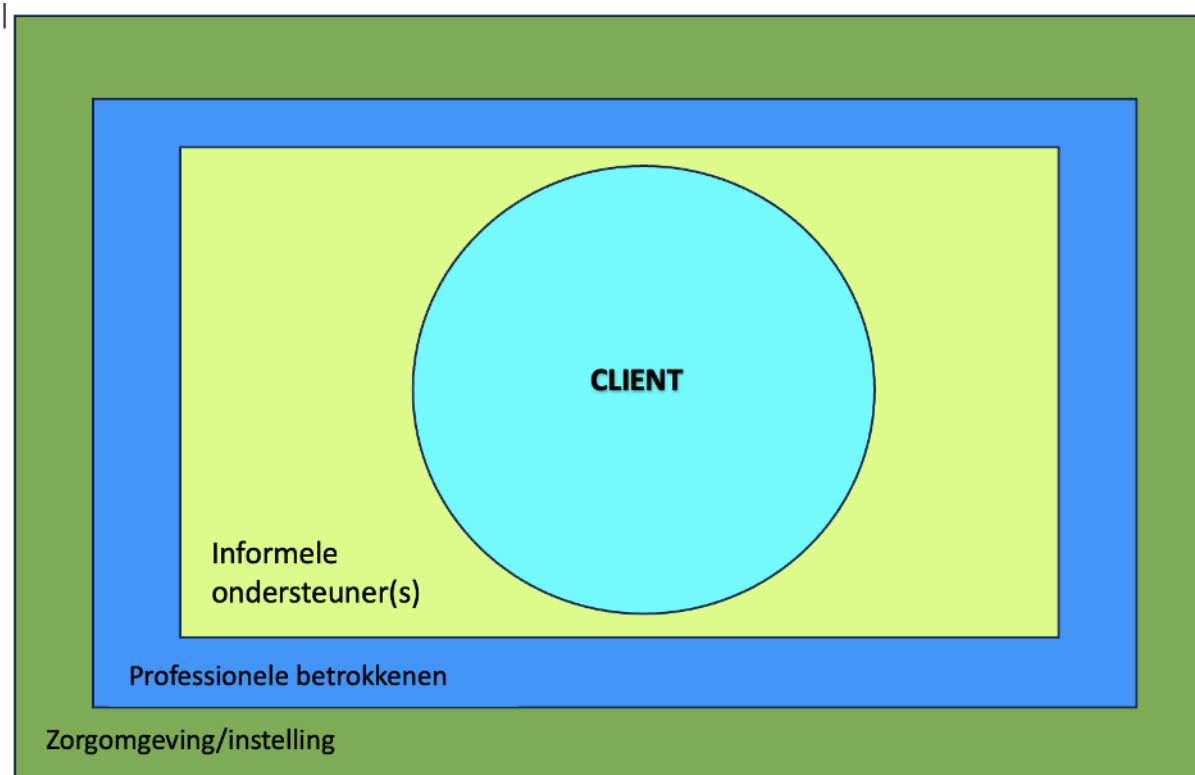

Werkgroep handreiking SKILZ

- Beslisvaardigheid is complex en samengesteld vermogen
- Wees zeer terughoudend met het doen van een expliciete wilsbekwaamheidsbeoordeling
- Optimaliseer het beslissingsproces: hoe kan iemand blijven deelnemen aan relevante besluitvorming?

Ondersteunen van beslisvaardigheid: procesbenadering

De cliënt in beeld

- Actuele situatie samenhangend met de beslissing
- Vaardigheden, beperkingen en andere factoren die de beslisvaardigheid kunnen bevorderen dan wel belemmeren
- De cliënt als mens, wat belangrijk is in het leven en hoe dit verband houdt met de beslissing
- De sociale omgeving, voor zover die betekenis heeft in de context van de beslissing

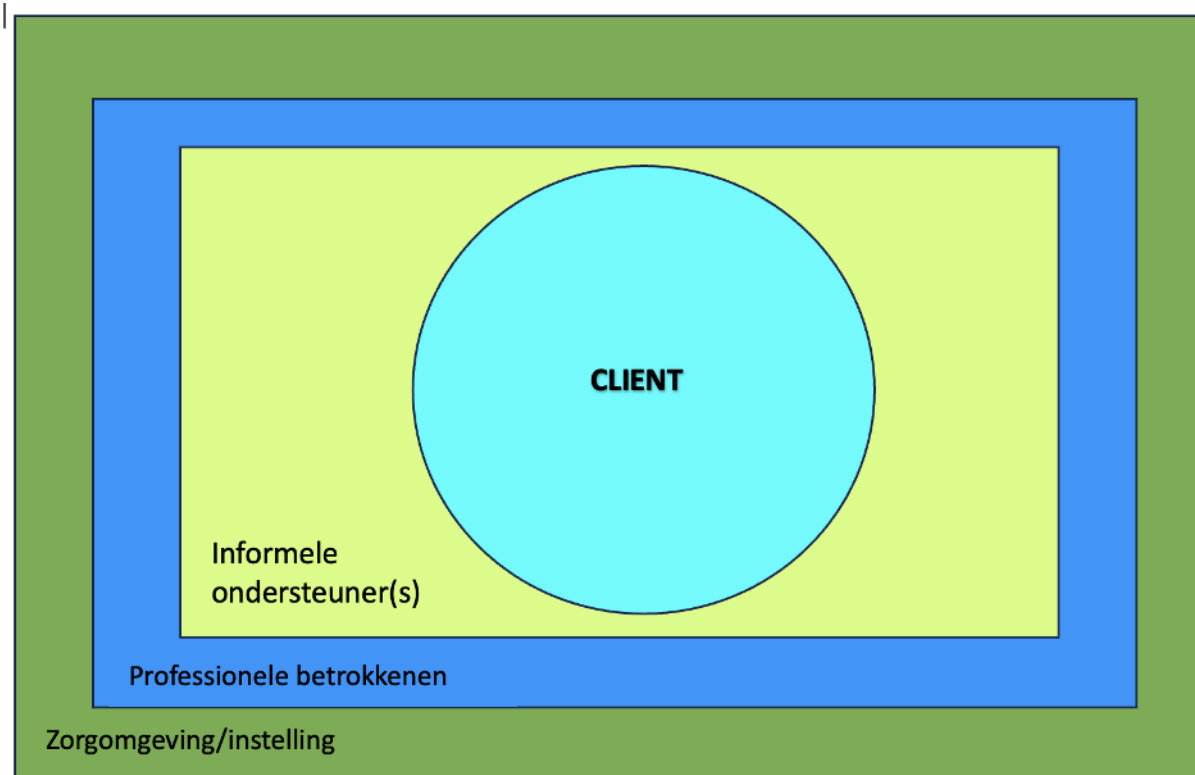
Ondersteuning afgestemd op cliënt

1. Op specifieke wensen en behoeften
2. Optimaliseer conditie en situatie
3. Algemene ondersteuning

Documenteer!

Ondersteunen van beslisvaardigheid: procesbenadering

Hoe het begon...

- 74-jarige man met beginnende dementie
- Enkele maanden geleden gehuwd met buitenlandse jonge vrouw met kind
- Zoon: wilsbekwaam besluit?

- *Werkelijke* vraag: hoe kan ik als zoon nog meedenken in de toekomst?

Dank u wel voor uw aandacht!

Vragen?

s.teunisse@amsterdamumc.nl

Het SOP is op zoek naar twee ouderenpsychologen die mee willen helpen met het organiseren van de Lunch & Learn webinars.

Interesse? Mail naar ingrid_rietkerk13@hotmail.com.